

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemaajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Matica slovenska.

Čudil se in strmel bode svet še močno nad tem, kako smo Slovenci celih 300 let vkljub neizmernim opoviram čedalje krepkeje vstajali iz groba svoje više tisočletne duševne, narodne in politične smrti. Velikansko delo vrši se pred nami. Najprvleje bilo je treba blagih mož, ki bi se usmili ubogega, zaničevanega od ptujčeve pete tepanega ljudstva. Teh nam je Bog dal, kojemu bodi za to vsa čast in hvala! Drugič morali so možje narodnjaki ljudstvo vzbujati k narodnej zavesti. Trije so tukaj izredno srečno uplivali: Vodnik, Slomšek in Toman. Vsak je potemcem osnoval ali pouzročil narodnih zavodov ali podjetij, katera še sedaj, to pa vedno krepkeje, skrbijo za narodno prosveto našega ljudstva in za njegov obstanek sred izobražene Evrope na skrajnem predstražji vsega Slovanstva. Vodnik je l. 1797 prvi izdal „Ljubljanske novice“. Tako je on pot nadelal poznejšim toliko blagonosnim g. dr. Bleiweisovim „Novicam“ ter je oče vsemu sedaj uže uplivnemu časništvu slovenskemu. Slomšek nam je zapustil čestito „družbo sv. Mohorjevo“, da širi narodno-krščansko omiko med priprostim ljudstvom, a slavni Toman osnoval znanstveni zavod „Matico slovensko“ dne 8. marnja l. 1863, najlepši spomin na tisočletnico slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. „Mislimo in nabirajmo moči, djal je takrat blagi dr. Toman v dvorani ljubljanske čitalnice, da ustanovimo „Matico slovensko“, iz katere, kakor buče iz ulnjaka, naj priletijo podučilne knjige za narod naš mili.“ Zgodilo je se tako. Misel rodivša se najprvleje v domoljubnih srcih 40 mariborskih narodnjakov ni ostala jalova, ampak pomagala nam je pod vodstvom slavnega dr. Toman, da smo dobili „Matico slovensko“, ki je sedaj naš prvi, naš najmočnejši in najvažnejši znanstveni zavod. Tako se bližamo tretjej stopnji narodne prosvete, do znanstvenega neobrazževanja na podlagi domačega, narodnega, slovenskega jezika. Probujanje Slovencev k novemu, narodnemu

in političnemu življenju je završeno. Zasvetila nam je zarija nove in boljše dobe v narodnem življenji!

Ako sedaj pogledamo na delovanje „Matice slovenske“, priznavamo radostni, da je v svojo velevažno svrhu uže mnogo dognala, a še več srečno napotila in pripravila. Od svojih prijateljev, ustanovnikov (ustanovnina je 50 fl.), letnikov (letnina znaša 2 fl.) nabrala je 58.083 fl. To je uže precejšnja svota, a še ne tolika, da bi bila mogla ustrezati vsem jako raznim željam in zahtevam, kakoršnih je se vsaj v prvej naglici bilo preveč naglašalo. Tudi v marsičem drugem je sedaj jasno in opravičeno „Matica slovenske“ previdno postopanje. Pri varčnem gospodarjenju začela je izdajati knjige najpotrebnejše glede na svrhu celemu zavodu nastavljeno. Z izdavanjem knjig „Štirje letni časi“, Schoedlerjeve „Knjige prirode“, dalje „Živalstva“, „Rastlinstva“, „Prirodnoznanstvega zemljepisa“ in naposled „Znanstvene nemško-slovenske terminologije“ nam je ustvarila potrebnih znanstvenih izrazov, naslanjajočih se na ostale Slovane. To je neizmerne važnosti in neprecenljiva zasluga Maticinih odbornikov in pisateljev, zlasti neumerno marljivih mož, kakoršni so: Cigale, Erjavec, Tušek, Jesenko itd. Večna jim „pamnjat“, hvaležen in slaven spomin! Sedaj bodo se pisatelji, uredniki, profesorji, uradniki, duhovniki, učitelji, notarji, advokati itd. mogli leži gibati. Nibče se ne bo smel izgovarjati, da nimamo potrebnih in določenih izrazov znanstvenih. Omenimo še ob konci, da je „Matica slovenska“ izdala še mnogo drugih knjig zraven lepega atlanta, t. j. zbirke zemljevidov; dalje: znameniti so njeni „Letopisi“, kder se nabirajo tudi zgodovinske črtice v pojasnilo slovenske in slovanske zgodovini. Marljivo dela na to, da se Slovani med seboj bolje upoznavamo. V to svrhu služi posebno knjiga „Slovanstvo“ (Slovenci, Hrvati, Srbi, Bolgari), čije drugi del se prireduje (Čehi, Poljaki, Rusi). G. dr. Križan doposljal je „Logiko“, g. prof. Šuman naznanil „Slovanico slovensko“ na podlagi najnovejših nauk Miklošičevih itd. Letos šteje 1844 udov, katerim je doposlala knjige: 1) Letopis 1879, 2) German-

stvo in njega upliv na Slovanstvo, 3) Znanstvena terminologija, 4) Pesni J. Vesela-Koseskiga in 5) Hrvatska slovnica. Slobodno torej in radostni priznavamo dosedanje delovanje „Matice slovenske“. Temeljno zidovje stoji, stavimo vrlo in modro naprej! —

Civilni zakon nasprotuje zakramentu sv. zakona.

I. Sv. oče Leon XIII. so se zglasili zoper rušenje krščanske rodbine po vedno dalje v Evropi razširjajočem se civilnem zakonu v velevažnem pismu do vseh patrijarhov, nadškofov in škofov vsega katoliškega sveta. Ta okrožnica ima v sebi merodajni, od najvišje cerkvene oblasti izhajajoči nauk o zakonskej zadevi. In zato hočemo zaporedom objaviti vse pismo. Ono se glasi v slovenskej besedi tako:

Častivredni bratje! Blagor in apostolski blagoslov! Bog je hotel v svoji modrosti, da je Jezus Kristus svet odrešil in postarajoči se in hirajoči svet s svojo Božjo močjo prenovil. To je izrekel sv. Pavel v krasnih in veličastnih besedah, ki jih je pisal Efežanom: „Skrivnost Božja je bila, vse, kar je v nebesih in zemlji, prenoviti v Kristusu.“ V resnici, ko je Kristus začel spolnovati voljo svojega očeta, dal je svetu novo podobo, novo obliko, staro se je moralo vmakniti. On je zacelil rane, ktere je vselkal človečanstvu greh prvega človeka; on je spravil z Bogom vse ljudi, ki so bili po rojstvu otroci jeze, iz duševne teme in dolgih zmot jih je peljal k resnici; iz grehov in strasti jih je peljal k čednosti; in ko jim je pridobil novo pravico do nebes, jim je dodal še upanje, da bo tudi jih telo, samo na sebi slabo in smrti podvrženo, enkrat deležno nebeskega blišča. Da bi pa te neskončne dobrote ljudem ohranjene ostale, ustanovil je Cerkev za svojo namestnico, in v skrbi za bodoče čase jej ukazal, naj uredi po svetu, kar bi prišlo v nered, naj zopet postavi, kar bi razpalo. Čeravno so tega prenovljenja v prvi vrsti le tisti deležni, ki so v stanu posvečujoče milosti, vendar razsipava dragocene žarke svoje blagodejnosti v obilnosti tudi čez ostali posvetni red. Zato so tako posamezni ljudje, kakor sploh vse človečanstvo do nemale popolnosti dospeli. Ko je bil krščanski red postavljen, navadili so se ljudje v svoj blagor, zaupati v previdnost nebeskega očeta, kateri jih v sili nikoli ne zapusti. Iz tega zaupanja izvira pogum, zmernost, vstrajnost, potrpežljivost in druge velike čednosti in dejanja. Čudovito je, koliko je človeška družba s tem pridobila dostojnosti, krepkosti in poštenosti. Knezi so postali milosrdnejši in častivrednejši, narodi voljniji in pokornejši, državljani so se tesneje oklenili drug drugega, pravica je postala varnejša. Za vse, kar je v državi dobrega, skrbela je krščanska vera, tako, da so resnične besede sv. Avgustina, da bi vera,

ne mogla bolj skrbeti za blagor človeštva, ko bi ne imela druge naloge, ko skrbeti samo za posvetni blagor ljudi. Toda vse to naštet, ni naš namen; mi hočemo govoriti o hišni zadrugi, ktere korenina in podlaga je sv. zakon.

Častivredni bratje, vsak vé, kako se je sv. zakon začel. Čeravno nasprotniki krščanske vere neprestano učenje o tej zadevi spoznati nečejo, in tudi podedovane nazore vseh narodov in časov zamejavajo, vendar ne morejo vničiti luči resnice. Kar je vsem znano in o čemer nihče ne dvomi, hočem navesti. Ko je šesti dan Bog prvega človeka vstvaril, hotel mu je družico dati, ki jo je naredil iz rebra spečega moža. Bog je hotel, da bi iz teh dveh človekov izvirala ves človeški rod. Tej zvezi med možem in med ženo je Bog že iz početka dal dve važni lastnosti, namreč edinost in nerazrušljivost. To resnico nam je potrdil tudi Jezus Kristus sam. Pričal je judom in apostolom, da zamore sv. zakon obsegati le dve osebi, moža in ženo, da sta oba kakor eno samo telo, tako da je zveza tako trdna, da nje noben človek raztrgati ne more. „Mož se bo oklenil svoje žene in oba bosta eno telo. Tedaj nista dva, ampak le eno meso. Kar je pa Bog združil, ne more človek razdružiti.“ Pa ta izborni in veličastni značaj sv. zakona se je počasi zgubil, celo pri judih je njegova svetlost otemnela. Naredila se je namreč pri njih navada, da je smel mož več žen imeti. Ko se je Mozes njih trdosrčnosti vdal, in dovolil, da se smeta zakonska ločiti, bila je pot prosta k popolnemu razdruženju sv. zakona. Neverjetno pa je skoraj, kako se je sv. zakon pri poganih razrušil in pokvaril, ukazovali so z zakonom razne zmote in najgrše strasti. Narodi so pozabili, kaj je pravi zakon in kako se je začel. Postave o zakonu so se zdele državi koristne, nikakor pa ne, kakoršne bi morale po naravi biti. Samovlasti postavodajalcev bilo je izročeno, ali postane žena častna soproga ali samo sramotna priležnica. Posvetni mogočniki so ukazovali, kdo se sme ženiti, in kdo ne; dotične postave pa so bile dostikrat krivične in pristranske. Mnogoženstvo in mnogomožstvo in vedne ločitve zakona so provzročile popolno negotovost zakonske zveze. Velika zmešnjava je nastala tudi zaradi medsebojnih pravic in dolžnost, ker je prišla žena v popolno last moža, in jo je ta včasih brez vzroka zapodil, njemu pa je bilo na prosto voljo dano, obiskavati vlačuge in sužkinje, kakor bi njemu nič v greh ne bilo štet. Pri taki razuzdanosti možkih bile so ženske najrevnejše stvari na svetu, ker so jih smatrali le kot orodje za poželjivost in zarod, brez spoštovanja in brez vsakih pravic. Niso se sramovali, odraščenih hčeri prodajati, kakor blago, in oče ali mož je imel pravico, žensko vmoriti. Iz takega zakona izvirajoča rodovina se je potem smatrala za lastnino države ali pa hišnega gospodarja, ki je imel pravico ne samo čez zakone svojih otrok, ampak celo čez njih življenje.

Zoper te mnogoštevilne napake, zoper to sramotno oskrumbo sv. zakona se je slednjič od zgoraj iskalo sredstva; prenovitelj človeške dostojnosti in dopolnitelj Mozesove postave je obračal svojo skrb tudi na sv. zakon. On sam je počastil ženitovanje v Kani Galilejski s svojo navzočnostjo, in tam je storil svoj prvi čudež. S tem so se človeške zaročitve vnovič posvečevale. Potem je dal zakonu svojo prvotno svetost, karajoč navade judov, ki so bili vdomačili mnogoženstvo in razdružljivost zakona, in ukazajoč, da nihče ne sme ločiti, kar je Bog združil z nerazdružljivo vezjo. In ko je odstranil ovire, kazoče se vsled Mozajičnih naredeb, zapovedal je kot vrhovni zakonodajatelj: „Jaz pa vam povem, kdor se od svoje žene loči iz nečiste strasti, in drugo vzame, on prelomi zakon; in kdor ločeno ženo vzame, prelomi zakon“. Matej XIX. 9. Kar pa je po Božji volji o sv. zakonu določeno bilo, to so učili tudi apostoli, oznanovanci Božje postave, še natančneje po svojih spisih in besedah. Apostoli so nam izročili nauk, ki so ga cerkveni očetje, cerkveni zbori in podedovana vera cele Cerkve vedno učili; da je namreč gosp. Kristus povzdignil zakon med zakramente in da je on učinil, da zamorejo zakonski ljudje okrepčani z Božjo milostjo vsled Kristusovih zaslug k svetosti dospeti; da je naravno ljubezen moža in ženi poveljeval v ljubezni do Boga in jo tako popolneje storil, po svojem zgledu kot ženinu svete Cerkve. Sv. Pavel piše Efežanom: „Vi možje, ljubite svoje žene, kakor je Kristus svojo Cerkve ljubil in se zanjo žrtvoval, da bi jo posvetil . . . možje naj ljubijo svoje žene, kakor svojo lastno telo . . . kajti nihče ne sovraži svojega mesa, ampak ga goji in redi, kakor Kristus svojo Cerkve. Mi smo udje njegovih kosti. Zato bo mož zapustil očeta in mater in bo ženo k sebi vzel, in oba bosta eno meso. To je velika skrivnost v pogledu na Kristusa in njegovo Cerkve“. Tako so nas apostoli tudi učili, da je po Kristusovi volji zakon nerazdružljiv, kakor je bil iz početka, in da je svet. „Ne jaz, ampak gospod ukazuje zakonskim, da se žena od moža ne sme ločiti, če se pa loči, naj ostane brez moža, ali pa naj se z možem spravi“. In zopet govori: „Žena je na zakon navezana, dokler mož živi; če pa mož vmrje, je zopet prosta.“ Tako je postal zakon velik zakrament, častivreden v vseh rečeh, Bogu dopadljiv, čist, spoštovan, podoba veličastnih reči.

Gospodarske stvari.

Kumare in njihovo pridelovanje rano in pozno.

M. Kumare ali krastaveci so zelo priljubljeno sočivje. Ne le črste, ampak tudi kuhane in v jesih ali solno vložene in skisane dajejo jako okusno prikuho k raznim meseninam. Posebno želčna prikuha pa so kumare rano spomladi, ki si jo marsiktera gospodinja za drage denarje od daleč sem naroči in kupuje.

Celo priprosti način, kako si moremo kumar precej rano spomladi tudi brez gnojnih gredic prirediti, je pa tale: Konec meseca marca se položi kumarno seme v tri ali štiri lončke, kateri so bili poprej do polovice z dobro prstjo vrtnico nasuti. Na to prst se nasujejo potem lonci do vrha z vlažnim rezanjem, v katero se prav za prav kumarno seme potekne. Ti lončki se potem postavijo na toplo mesto v kateri koli sobi. Brž ko rastlinice pridejo na dan, se morajo lončki v toplo okno postaviti, da se njezne rastlinice svitlobe in zraka privadijo, ktereja je treba večkrat, kedar je toplo, do njih spustiti s tem, da se okno odpre. V vrtni prsti imajo rastlinice v prvem času dosti živeža, če pa so mali lončki že pretesni za močno razkoreninjene rastlinice, se morajo v večje lonce presaditi, kar se s celo prstno kepo najboljšje storiti da. Vendar se mora za to presajanje le topla prst vzeti, ker rastlinice mrzle še niso vajene, in tako lahko konec vzamejo. V začetku majnika ali že konec aprila, se v vrtu na kaki topli in dobro prerahljani gredi luknjice naredé po 70—80 centimetrov vsaksebi in po 30 centimetrov globoke in široke. V vsako teh luknjic se nasuje po korp konjskega gnoja, ki se potem prav trdno potlači in stepta. Ko se ta gnoj prav vgreje, se na njega vsuje po korp dobrega starega komposta, iz ktereja se naredi mali griček. Dobro ga je s starim listjem ali s prhnjenim gnojem okoli in okoli obdati, 4—5 centimetrov na debelo. Brž ko postane kompost topel, se mu na vrhu lonček kumarnih rastlinic vsadi in luknja z dobro in rahlo prstjo zopet nasuje in škrinjica, kakoršne imajo za cigare, kateri se je pa zgornje in spodnje dno izbilo, čez povezne in s kosom steklene šipe pokrije. Rastlinice so zdaj, kakor v mali gnojni gredici in se mora z njimi tudi tako postopati. Zoper prehudo solnčno toploto se morajo zasenčiti in frišni pa topli zrak do njih spuščati. Velike mokrote mlade kumare ne prenašajo, vendar pa jim de prav dobro, ako se z mlačno vodo o toplem vremenu, najboljšje med 9—10 uro dopoldne, nekoliko rahlo poskropé. Po noči ali o deževnem vremenu se mlade rastlinice s kako desko pokrijejo. Toplota konjskega gnoja pospešuje tudi o slabem in hladnem vremenu rast in če je gredica proti solncu ležeča in topla, že lega sama tudi dosti opravi.

Za pozne kumare pa taka lega gredina ne sodi, ker v poletnih mesecih kumaram prevroče postane in jih rade neke glivice napadejo in rastline zbolé. Poseje se toraj meseca majnika na manj vročem prostoru seme za pozne kumare. Za pozno pridelovanje je posebno sposobna dolga, zelena kumara valjarska ali Ruska kumara, ki je na Ruskem doma. Ta sorta razne vremenske nezgode posebno lahko pretrpi pa tudi rano in obilno rodi. Posebno dobro pa je kumarnim rastlinicam nad tretjim ali četrtim listkom srce izščipniti, kar se pinciranje po vrtnarskem imenuje. Tako izščipnjene kumare ne poganjajo toliko po-

strauskih izrastkov in so ravno žarad tega rodovitnejše. Da se od imenovane sorte seme dobi, se morajo prve in najlepše kumare za to puščati, ker ta sorta zarad debelega mesa veliko časa v zorenje potrebuje. Tri- ali štiriletno seme je za posejanje boljše od jednoletnega. Kumarno seme obdrži kaljivost navadno do 10 let.

Pohlapčovina. Skušnja kaže, da raste pohlapčovinski trs rad v vsaki zemlji, v ilovni, peščen, lapornati, kameni, po nizkih legah in po bregovih. Spomladi žene navadno 2 tedna pozneje kakor poščip (kar je zarad mraza posebno važno), jeseni pa je grozdje gotovo 2 tedna pred zrelo, kakor poščipovo; tudi les dozori bolj zaran. Grozdje ima veliko, jagodje debelo, žolto z malimi črnimi pikicami, zarad česar so mu Nemci ime „Fischtraube“ dali. Rodi rad vsako leto, tudi v slabih vinskih letih. Če bi se pridelalo poščipovega vina na oralu 4 polovnjake, potem bi se pohlapčovinskega gotovo 8 polovnjakov. Pohlapčovini tudi črne pike (kraste) tako rade ne škodujejo, kakor drugim trsom. Pohlapčovinsko vino se sčisti hitro po vrenji, ter se lahko že zgodaj za staro rabi. Prvo jesen je malo bolj kislo od poščipovega, ali pozneje v letu ga težko od njega razločiš. Pohlapčovinski trs je najbolj okoli sv. Duha pri sv. Juriji na Ščavnici doma.

Veliko tikvinega olja kdor imeti boče, naj tako tikve (buče) sadi: Napravi se mešanica človečjaka in živinskega gnoja; po ogonih se skopljejo kraj razgonov $\frac{3}{4}$ čevlja globoke jamice, v ktere se dene ena motika gnoja in na gnoj malo zemlje; potem se dene seme ter razkoplje jama in zravnna. Jaz sem sadił pred tako, kakor se navadno tikve sadijo ter pridelal 3—4 pinte (bokale) olja v letu; zdaj pa, ko sadim po zgoraj navedenem, pridelam 12—16 pintov. Ljudje so me imeli že za coprnjaka, ker mi je vsako leto toliko in tako debelih tikey zrastlo. Ako bi vsaj vsi, ki čitajo „Slov. Gospodarja“, tikve tako sadiłi ter bi pridelal vsak 12 pintov več, potem bi si prigospodarili vsi vsako leto več kakor 30.000 fl., če se računì pint olja po goldinarji.

—a—

Krompirja za seme vsake sorte se dobi v Mariboru pri trgovci g. M. Berdaj-su. Tudi grof Attems v Gradci ga prodava. Piše se: „An die gräfl. Attems-sche Sammenecultur-Station in St. Peter bei Graz; $\frac{1}{2}$ kilo semena velja od 15—30 krajcarjev. Toliko za dnes, prihodnjič spregovorimo več o raznih krompirjevih sortah. Kdo ima v Ptui, Celji itd. krompirjevega semena na prodaj, to nam ni znano.

Sejmovi na Štajerskem 5. aprila Vojnik, sv. Lenart in Marija snežna v Slov. goricah, Središče, Cirkovce, 7. aprila Vransko, Rodin, 9. aprila Dobova, 10. aprila Koprivnica.

Sejmovi na Koroškem 3. aprila Terbiž, 5. aprila Gradišče, 23. aprila Gutštajn, 25. aprila Mautenen.

Dopisi.

Iz Reichenburga. (Sv. misijon) so naši farani si dolgo želeli, zlasti, ker je skoraj pri vseh sosednih farah uže bil. Sedanji č. g. župnik Franc Walter so sprevideli potrebo sv. misijona, zatoraj so povabili čč. očete jezuite, naj bi tudi pri nas sv. misijon opravili, in res, čč. očetje jezuiti od Andreja na Koroškem so uslišali prošnjo župnikovo in so prišli 28. svečana t. l. v ta namen v Reichenburg in 29. svečana začeli sv. misijon. Dasi-ravno je bilo nekoliko sovražnikov, kateri tega niso želeli, vendar vkljub vsemu sovraštvu in nasprotovanju se je sv. misijon sijajno opravljal; toliko ljudstva vsaki dan zaporedoma celih 11 dni še Reichenburg ni videl, kakor ravno ta čas. Naša fara je ena izmed najtežavnejših in najrazprostranejših naše škofije; po 2, 3, nekateri celo po 4 ure imajo do farne cerkve in vendar vkljub vsej težavnosti so uže zjutraj ob 4. uri ljudje od vseh krajev v cerkev dohajali. Vse se je vršilo v najlepšem redu, vreme je bilo ves ta čas prijetno; nobene neprijetnosti ni bilo, tako, da lahko rečemo, hvala Bogu za ta čas sv. misijona. Čč. očetje jezuiti pa so tudi svoje delo izvrstno vodili, zatoraj je vernih prihajalo toliko, da se je res čuditi; črez 5000 je bilo obhajanih. Vsaki stan je imel odločen čas za nauk, spoved in sv. obhajilo, pridge sploh so bile za vse skup, tako, da je marsikteri s solznimi očmi rekel: „hvala Bogu, zdaj je res k nam prišel Bog s svojim blagoslovom.“ Čč. gg. spovednikov je bilo skoraj vsaki dan po 8—12, tako, da je lahko sleherni svojo pobožnost opravil, če le ni bil len. Zlasti pa je bil konec ali sklep slovesen in genljiv. Zadnji dan v jutro ob $\frac{1}{2}$ 10 uri so šli vsi duhovniki pred kaplanijo po misijonski križ, kateri je bil pred kaplanijo pripravljen. Po blagoslovljenji misijonskega križa vzamejo 3 duhovniki misijonski križ in ga nesejo v procesiji do cerkve, kjer ga postavijo zraven prižnice, ktera je bila zunaj pripravljena za poslednjo pridgo. Č. oče „superior“ Doljak povzamejo besedo, ktera je vsakemu, če še ima kaj krščanskega duha, gotovo segla v globočine srca; res dobri oče ne more bolj genljivo do svojih otrok govoriti, kakor je ta gospod govoril, vse se je solzilo, mladi in stari, posvetni in duhovni, težko je vse popisati; poslednjič smo sklenili sv. misijon z zahvalno pesmijo „Tebe Boga hvalimo“. Veliko so se trudili čč. oo. jezuiti in njim ne moremo povrniti in poplačati, pa naj njim poplača Bog v večnosti, mi pa samo to damo za plačilo, da smo si njihove nauke globoko v srce vtisnili in zanaprej hočemo tudi po njih živeti.

Hvaležni farani.

Iz celjskega okraja. (Kako po vinogradih kaže.) Gotovo marsikteremu se je pred 3

meseci srce nasmejalo, ko je iz časnikov in od starejših možakov slišal, da se imamo letos prav posebnega vinskega leta nadejati. Toda žali Bog kako se držimo danes, če trsovje v resnici natanko ogledamo? Reznikov, koje smo lansko leto napravili, je vsled mraza veliko suhih ali pa imajo komaj eno šibico, mesto treh. Primorani smo torej bili, letošnje reznike in šparone delati na lanske šparone ali celo na šibice, koje so iz starine prignale. — Izvrstno so nam došle torej šibe, koje so bile na lanskih palčnikih (Rezerve-Zapfen). — Še vse slabejše se kaže, če se nekoliko po okolicah in po naznanilih iz drugih krajev in dežel ogledamo, kjer imajo visoke starine v navadi; ker pretečena huda zima je starine razgnala in sicer v taki meri, da je mnogo takih vinogradnikov, koji so primorani svoje trsovje tikoma zemlje odrezati. Torej vinogradi v tekočem in prihodnjem letu ne obetajo preobilo. Svetoval bi marsikteremu meseca maja, ko se najbolj premiče sok, take korene nekoliko globokeje odkopati, in odrezati, ter njih z okoliščinam primernimi sortami požlahtniti. Seveda bi ne smeli cepičev prejemati iz nam sosedne ogerske ali drugih dežel, kjer že imajo trtno nš, ampak le iz popolnoma zanesljivih vinogradov, koji imajo reznike, ključe za trsonico pripravljene, seveda bi se morali na dotičnih mestih oglasiti, dokler tako pripravljenih navadno 1½' dolgih reznikov v zemljo ne položijo.

Iz Ptuja. (Vabilo) k občenemu zboru ptujske čitalnice in veselice 4. aprila t. l. Načrt. Ob 4. uri popoldne prične se občni zbor. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika, 2. poročilo tajnikovo 3. predložnje računov blagajnikovih, 4. Predlogi i nasveti posameznih udov. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev odbora. Gospodje udje so uljudno naprošeni občnega zbora se gotovo in v obilnem številu vdeležiti. Po shodu zvečer ob 8. uri veselica. Program: 1. „Lipa“ besede M. Vilhar-ja, poje možki zbor, 2. „Giovana d'Arko“ ouvertura od Verdi-ja, igra sekstet tukajšnjega muzikalnega društva. 3. „Svet“ besede Stritarjeve, vglasbil A. Förster, poje možki zbor. 4. „Stanovička“ May-seder-ja, gosli s spremljevanjem seksteta. 5. „Što čutiš“ vgl. Jenko, poje možki zbor. 6. Ples. K občenemu zboru, kakor tudi veselici uljudno vabi odbor. —

Od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo. (Prežalostno novico) imam dnes poročati. Na Hujbaru je nekdo veliki petek precej rano užgal škope za gospodarskim poslopjem posestnika Jakoba Skuhale, očeta č. g. Janeza Skuhale, velezaslužnega bogoslovskega profesorja, ravnatelja v dijaškem semenišči, vrlega in spretnega pisatelja slovenskega v Mariboru. Kmalu je vse gospodarsko poslopje in hišni bram v ognji, prvo je pogorelo do tal, drugemu pa strešje, tudi 2 svinji ste zgorili, dve se pa opekli, da je trebalo hitro noža. Toda vsa popisana nesreča ni nič proti onej, ki je zadela blagega očeta Skuhalo. Hoteč kobilu od-

vezati in iz bleva spraviti, je sam smrtno opečen; iz nad stropa se vsiplje nanj ognja, ki ga strahovito rani na obrazi, prsih, rokah in trebuhu. Grozno opečen poda se v svojo bližnjo viničarijo, da brž pošlata po mešnika in vračnika, pa zvečer blizu polnoči po neusmiljenih bolečinah izdihne svojo krepko dušo, čudovito vdan v božjo voljo; po sprejetji sv. zakramentov bil je ves miren in tih, še niti jeden sam krat ni vprašal, kako so ogenj ugasnili, kaj so obranili; kratko pred smrtjo spregovori: „prinesite mi št. Janževga žegna potem pa mrtvaško svečo“. Popije št. Janžev žegen in potem umerje z gorečo svečo v roki. Sina so iz Maribora zastrašili 3 telegrami, a živega ni našel več očeta. Svojo otroško hvaležnost mu je potem skazal velikonočni pondeljek s sprevaanjem h pogrebu, ki je bil res sijajen; okoli 4000 ljudi posodilo je očetu Skuhali zadnjo pot. Naj počiva v miru ta zvesto verni, značajni in krepki slovenski kmet!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Ljubljani so razpisane mestne volitve. Slovenci so postavili v vseh 3 razredih svoje kandidate ter upajo, da zmagajo povsod. Bog daj! Spodobilo bi se močno, da g. Winklerja, prvega slovenskega namestnika, pozdravi slovenski zastop ljubljanski, ne pa nemškutar Lasehann, ki je lani nemški nekaj žvekal pri slovesnem sprejetji slovenskega regimenta Kuhnovega. G. predsednik Winkler je od svojih slovenskih volilcev na Goriškem v lepem slovenskem pismu presrečno vzel slovo in odložil poslanstvo za deželni zbor goriški, ker mu je ta posel pretežaven sedaj, ko je postal cesarjev namestnik kranjski. — Gimnazija slovenska v Kranji ostane, mesto prevzelo je blage volje precejšnjih bremen s doplačili. — Na italijansko mejo v Ampezzo na Tirolskem moral je iz Dunaja iti 15. lovski bataljon. V Meranu so nemško-pruski gostje 84letni god cesarja Viljelma obhajali s pesnijo, v katerej so ga hvalili tudi zarad zmage pri Kraljevem gradu l. 1866. Ta pruska ošabnost na avstrijskih tleh je navzoče avstrijske oficirje tako razgnjevala, da bi bilo skoraj do krvavega dela prišlo. — Cesarjevič Rudolf je na Dunaji, kder mu k poroki vse čestita; v imenu državnega zbora čestitat prišel je naš slovenski poslanec g. baron Goedel, kot podpredsednik državnega zbora, ker predsednik grof Koronini ne biva na Dunaji; baron Goedel bil je kaj prijazno sprejet in cesarjevič je pohvalno omenil, da so naši konservativno-narodni poslanci sprejeli podaljšanje vojaške postave in stavljenje Arliške železnice. — Iz Graške škofije je državnemu zboru došlo 600 prošenj raznih srenj in društev, naj se 8letno šolanje skrči na 6 let, iz lavantinske škofije pa ????. — Cesar in cesarica sta letos veliki četrtek posnemala Jezusa Kristusa, cesar so 12 starčekom moževom noge umivali in jim pri obedu

stregli, cesarica pa 12 ženam, najstarejši mož ima 102 leti, najstarejša žena pa 91 let. — Ministri so se posvetovali, kako bi se dala železnica od Zenice v Bosni potegniti dalje v Sarajevo in do Lima; sklenilo se pa še ni nič. — Južna železnica je še nam dolžna 34 milijonov goldinarjev, to pa uže 22 let in celo brez obresti; to je vendar preveč, ker sicer vsakemu božjemu krstu davkoplačilnemu pri nas zvesto računijo zamudenskih obrestij! — Ogersko-magjarska vlada je v 10 letih dače od 154 milijonov potisnila do 218 milijonov in še dolga najela 386 milijonov. Dolgo takih bremen ne bodo zmagovali. Čudna je novica iz Ogerskega prišedša, da nameravajo cesarjeviča Rudolfa in jegevo nevesto Štefanijo kronati kot ogerskega kralja in kraljico. Kaj bočejo s tem? — V Bosni se tje došlim delavcem in podjetnikom huda godi, ni dela, ne zaslužka, pač pa tolovajev; v Bihači in Banjiluki so zarad teh proklicali hitro sodbo.

Vnanje države. Česar smo se uže več let bali, to se je zgodilo na Francoskem. Tamošnja vlada, sami freimavrerji in judje, zaukazala je jezuitom raziti se in vse samostane in učilišča svoja do 31. avg. t. l. zapustiti. Hotela jih je iztirati, vsaj inostrance. Toda med jezuiti je mnogo Angležev in Rusov in je torej angleška in ruska vlada žugala vse francoske trgovce in postopače napoditi. Vsled tega francoska vlada ni se upala jezuitov izgnati, ampak zadovolji se s tem, da jim vse delovanje in samostansko življenje zatre. Jednako bo kmalu tudi zoper druge redovnike postopala in naposled se lotila škofov in mešnikov, da uniči na Francoskem vso cerkvo. To je cilj in konec freimavrerjem in judom. — Angleška kraljica je se volilnemu hrupu doma umaknila in odpotovala na Nemško v Baden. Bivša francoska cesarica je se pa v Zulu-Kafersko deželo podala molit na mestu, kder je bil jeni sin Napoleon ubit. — Italijanska vlada kupiči orožja v severnej Italiji čedalje več, te dni bila je planinska artilerija iz Turina premeščena v Verono. — Bismark in Gorčakov, nemški in ruski cesar, sta se zopet porazumila, ob enem je upanja, da se naredi na Nemškem konec „kulturne borbi“ na Ruskem pa car porazumi s Poljaki; vse te novice so magjarske in judovsko-nemške časnike vidno iznemirile. Jednako grabi Švicarje strah pred sosedi; začenjajo meje utrjevati; prediranje njihove Gothardove panine za železniški tunel zahtevalo je mnogo žrtev; 108 ljudi bilo je usmrtenih in blizo 300 ranjenih. Črnogorskemu knezu ponujajo Turki namesto Plave in Gusinja večji kos zemlje ob Skadarskem jezeru. Bolgari so v Plevni našli 10000 pušek in 16 kanonov, katere je bil ondi Osman-paša zakopal, bolgarsko sebranje začelo je zborovati v Sofiji, kamor je tudi knez došel iz Rusije nazaj. — Angleži v Afganistanu bili so zopet od večih strani napadeni; napad mora biti nevaren, ker jim vlada iz Indije naglo dpošilja 10 regimentov in 3 bate-

rije v pomoč. — V južni Ameriki so Chilenci vzeli mesto Moquequa.

Za poduk in kratek čas.

Potovanje k Bohinjskemu jezeru na Savici.

Poznavši uže več delov lepe naše slovenske domovine želel sem si dolgo videti tudi bohinjko stran, bohinjko jezero in Savico. To dan danes nima nobenih posebnih težav, človek zamudi le malo časa in ne potroši v ta namen nobene velike svote. Uživa pa pogled v veličansko naravo, ima prijetno zavest, da je videl znamenit del lepe kranjske dežele. Odpotil sem se v šolskih počitnicah zgodaj zjutra s poštnim vlakom na Bled, kamor sem bil že ob 6. uri došel. Tukaj sem imel dobri dve uri časa odpočiti se in okrepčati za daljno pot ter tudi ogledovati Blejsko jezero z njegovo rajsko okolico, kar mi je sicer vse že dobro znano bilo. Ob 8. uri pa se vsedem na poštni voz, ki me je peljal proti Bohinju. Najprvo pelja cesta poleg jezera, potem se dvigne malo na vzgor, a se proti vasi „Bohinjska Bela“ zopet vznizuje. Bohinjska Bela je lična vasica s čednimi hišicami. Tu sem se malo vstavil, pozdravil v naglici svoje znance, katerih uže veliko let nisem videl, namreč učitelja in župnika, ter jo dalje krenil. Da pa ničesar ne zamolčim, povem, da sem pokušal v krčmi prav dobrega „brinovca“, katerega bi si bil želel nekoliko seboj vzeti za trenutke, v katerih pokvarjenemu želodeu tako zdravilo prav dobro dé. Pa to ni bilo mogoče. Učitelj je bil tako prijazen, da me je spremljal nekoliko časa po cesti, ki drži navzdol proti Bohinjski Savi. Kmalo zagledamo pred nami „Babji zob“, to je špičasta skalnata štrlina na desnem bregu Save.

Dolina Bohinjske Save postane kar naenkrat prav tesna; ni več prostora v njej, kolikor ga ravno Sava za svojo strugo treba in cesta, ki je v dobrem stanju. Skozi tri dolge ure se vozi človek po dolini, katero obdajajo samo gozdnate zelo visoke gore. In vendar so se bili ljudje tudi v ta del gorenjske strani, ki je nekako čisto ločen od drugega sveta, morebiti že v starodavnih časih naselili. Našli so se ostanki fužin v Bohinji, ki so morebiti še iz rimljanskih časov. Nekateri trdijo, da so v tem kraju Rimljani orožje izdelovali in Valvazor pripoveduje, da so se med Bohinjko Belo in Bistrico našli paganski gradovje in grobi. Da bi bili ti kraji uže v rimljanski dobi obljudeni, to se ravno ne da dokazati, ali zanesljivi zgodovinski viri pripovedujejo, da so se naselilve v te kraje v srepnjem veku vršile. Nemški cesarji (posebno Henrik II. in Henrik IV.) so bili že zgodaj (Henrik II. je to na prigovarjanja svoje soproge, svete Kunigunde, že l. 1004 storil) podarili brikenskim škofom (Briksen je mesto na Tirolskem) Bled in velik del gorenjske strani, skoro gotovo vse porečje Bohinjske in Dolinske Save.

Velikega dobička jim ti gorati, slabo obljudei kraji niso donašali, užitek so jim dajali le naravni gozd, reke, jezera, lov in ribstvo. Vendar gre tim tujim gospodom ta čast, da je brikenski škof Hagon l. 1120 ustanovil samostan v Bohinji, čegar ime se v listinah „Cruskilach“ glasi (morda od besede „hruške“, v „hruškah“; kajti med divjim gozdnim drevjem so bile menda braške edino le okoli samostana vsajene). V ta kloster se je bil na stare dni sam ustanovitelj podal in je tudi svoje življenje v njem dokončal. Kje je toda stal in koliko časa se je vzdržal, o tem se ničesar ne ve. Morda na onem kraji, ki se dan danes „Pozabljeno“ imenuje in kjer so našli temeljno zidovje cerkve.

Med takim premišljevanjem na stare čase se bližamo precej čedni vasi Nomen, kjer se je ozka dolina že nekaj odprla, in potem se peljemo v Bistrico, ki je glavni kraj v celej bohinjski dolini. Oddaleč smo zagledali novo cerkev, ki pa še ni dodelana, in je še le njeno zidovje in strešje ob času moje navzočnosti dovršeno bilo. Ljudje pomagajo zeló, da bi se nova božja hiša kmalu sezidala; ob nedeljah in praznikih dovažajo nekateri prostovoljno zidarsko gradivo, ker morajo v tednu za-se delati. Bistrica je precej velika, a ne prav snažna vas. Ljudstvo se peča z živinorejo, zlasti s sirarstvom, a župnik g. Mesar, ki ima zdaj z zidanjem nove cerkve velike skrbi, pridobil si je tudi za povzdigo sirarstva velike zasluge. S pomočjo podpore, katero daje na priprošnje kranjske c. kr. kmetijske družbe poljedelsko ministerstvo, ustanovilo se je 10 sirarskih družeb v Bohinji, namreč v Bitnjah, Savici, Nemškem rovtu, Nomeni, Ravnah, v Belem polji, v Podholmu, Na poljih, Na ogradih in na Starih fužinah. Te družbe izdelujejo po strokovnjaškem navodu tako izvrsten sir, da se more lahko s švicarskim primerjati. Pa se prodaja tudi v trgovini pod tem imenom. V Bohinji se pečajo tudi z izdelovanjem lesenih posod, posebno škafov, in v Bistrici so tudi fužine, ki so lastnina „kranjske obrtnijske družbe“. Ne daleč od Bistrice, na precej visoki gori na levem bregu Bohinjske Save se dobiva posebna rudnina, katero so strokovnjaki „Bohinjsko rudo“ („Wochein“¹) krstili. To je zmes obstoječa iz železnega okisa, ilovice in galuna; izvažuje pa se v veliki meri celo na Prusko (prusko Šlezijo), kjer se v posebnih tovarnah dalje izdeluje. (Konec prih.)

Smešničar 14. Kako gladovnjak žgance je? No, tako: eden žgance ima v ustih, drugi v žlici, tretji pa — v očeh. Tako je gladovnjak žgance.

Razne stvari.

(Stradajočim Istrijanom) smo doposlali 52 fl. (Vkup 623 fl. 25 kr.), dalje darovali so Makolčanje po č. g. župniku A. Hajšku 6 fl. in č. g. Iv. Novak 2 fl.

(Kat. podpornemu društvu) so darovali: 1. Preč. gosp. Tomaž Jeretin, župnik na Teharjih „k svečanosti blagoslovljenja vogelnega kamna hiše šolskih sester za zidanje enega vogla“ 50 gld. 2. Neimenovana blaga oseba za zidanje 100 gld. 3. V ravno ta namen več neimenovanih iz celjske okolice: 17 gld. 4. Čg. Jakob Zupanič, kaplan pri sv. Lovrenci 2 gld. 5. 2 neimenovani osebi iz celjske okolice 11 gld. 6. Neimenovan iz Nove cerkve 1 gld. Bog plati!

(Južna železnica) namerava opuščiti brzovlak Dunaj-Mariborski zopet do Trsta prirediti. Sekundarni vlak Mürzzuschlag-Mariborski se podaljša do Pragerskega in tudi od Budimpešte do Pragerskega hoče uvesti brzovlak.

(Slovenograške sodniji) izročili so tolovaja, ki je na cesti v Gutenštajn dve ženski, kateri ste s semenom tržile, napal, pretepaval in 90 krajcarjev oropal.

(Nepoznan tolovaj) je V. Grobina, sina nekega posestnika pri Celji napal, in puško, 10 fl. vredno, vzal in mu črni klobuk in 20 kraj. pobral.

(Fantov razbijavcev) 15 prišlo je iz Rač mariborskega okraja v Orehovo ves, kder so peli, upijali in plotove trgali in naposled posestnika K. Zmazeka in Žagarja grdo pretepali, slednjega so tudi z nožem ranili v ramo in bedro.

(Požar pokončal) je čreselski mlin M. Pongeršek pri Slov. Gradci; škode je 9000 fl. Posestnik je bil zavarovan.

(Reguliranje Save pri Brežicah) sklenoli so l. 1875 te stroške nastavili na 86.000 fl., a sedaj jih je užer 130.000 fl. Izvršeno delo ne ugaja in kmetje imajo s sodnijami opravka, ker se branijo doneskov doplačevati. Pravoč je, da je škoda za ogromni denar, ki se je celo brezuspešno v Savo zavrgel. To je huda novica, ako se uresniči.

(Pri sv. Krištofu pri Laškem) so požigali suho travo, toda ogenj ugrabil je kmalu tudi gojzd in se na 10 orolov razširil tako, da so ga vaščani komaj zadušili.

(Potrjeni načelniki in namestniki) okrajnim zastopom so gospodje v Laškem Konrad Amou in Janez Povše, v Šmariji Janez Anderlüh in Franc Podgoršek (na Ponkvi), v Celji notar Mauricij Sajovic in dr. E. Langer.

(V Spielfeldu) so se užer do krvavega stepli zaradi novega broda čerz Muro, ker je brodnina 6 kr. od človeka in živinčeta prevelika. Sedaj prevažajo ljudi zastonj.

(Prvi hrvatski vinski sejem) bil je dobro obiskovan. Prodalo je se vina za 10995 fl. Vsa Hrvatska in Slavonija pridela na 55.556 hektarah vinogradov po 1.270.000 hektolitrov vina na leto.

(Poslano.) Slovenski pisatelji, ki imajo gotove gledališke igre, bodi si izvirne ali poslovenjene, so uljudno prošeni, da svoje rokopise čim preje tem bolje pošljejo podpisanemu odboru. Dramatično društvo v Ljubljani bo pripravne proizvode ali priobčilo v „Slovenskej Taliji“ ali pa

na oder spravilo jih, če se s pisatelji pogodi gledé nagrade. Gospodje, ki so volje iz drugih jezikov na slovenski prevajati gledališke igre, pa nimajo primernih originalov, naj blagovolé oglašiti se pis-
meno in ob jednom naznaniti, iz katerega jezika želé predstavljati. Odbor „Dramatičnega društva.“

(V Novi-Gradiški) sta se sprla dva oficirja ter je poročnik Hadži-Babič nadporočnika Ljubi-
šiča 5krat z revolverjem obstrelil in zbežal. Toda za njim poslani vojaki so ga ustrelili, ker se jim ni hotel ustaviti na besedo: stoj!

(Za družbo duhovnikov) vplačala sta č. g. Jož. Divjak 15 fl., č. g. Iv. Novak 1 fl.

(Okrajni zastop mariborski) ima 5. aprila važno sejo o proračunu l. 1880.

(Ig. Hilzer) zvonar je umrl v dun. Novem mestu.

(V Varašdinu) obsojen bil je Karol Pust na 7 let, Jožefina Pust in Rojčevič vsak na 2 leti v ječo.

Dražbe. 6. aprila Anton Čuš v Brezovci; 7. aprila Luka Prevolshek 250 fl. v Rogaci; 9. apr. Anton Jeršan v Brezjej vasi 1190 fl., Simon Grässl 450 fl. pri sv. Lenartu v Slov. goricah; 23. aprila Jakob Knap na Sladkeji gori 290 fl.; 24. aprila Matej Speš 1045 fl. v Konjicah, Jurij Kos v Konjicah.

Loterijske številke:

V Gradci 27. marca 1880: 63, 84, 68, 81, 60.
Na Dunaji „ „ 20, 83, 15, 39, 85.
Prihodnja srečkanje: 10. aprila 1880.

Podpisani naznanjam za se in v imenu svoje matere in svojega brata žalostno vest, da so moj ljubi oče

Jakob Skuhala,
posestnik na Hujbaru

na veliki petek po noči prevideni s sv. zakramenti umrli vsled hudih opeklin, katere so dobili tistega dne zjutraj pri požaru domače hiše.

Ob enem se srčno zahvaljujem za obilna znanja ljubezni in sočutja, ki so se od vseh strani skazovala mojemu očetu, meni in celi moji rodovini; tudi se zahvaljujem vsem, ki so pri grozni nesreči pomagali braniti in ki so očetu na velikonočni ponedeljek v tako ogromnem številu posodili zadnjo pot. Bog plati vsem!

Pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo
dne 29. marca 1880.

Ivan Skuhala m. p.,
profesor bogoslovja v Mariboru.

Sadnih dreves

po 25 do 30 kr. se dobi pri
Juriji Mlakerji v Razvanji pri Mariboru. 2—3

Olja delat

pridite k **Jakobu Kline**, mlinarju na Bregu pri Konjicah. 3—3

Pri sv. Lovrenci v puščavi

daje se lepo in suho stanovanje v najem blizu sv. križke kapele v zidanem poslopji; stanovanje ima 3 lepe, frišno zmalane sobe, železno ognjišče, obokano klet, drvarnico in lep sadunosnik. Sodi za penzioniranega duhovnika ali uradnika. V najem se da na več let. Več pové uredništvo „Slov. Gospodarja“. 3—3

JOŽEF RIHA

1—3

klamfarski mojster,

prej **Franc Terbiš**,

priporočuje svoje podjetje za vsa v to rokodelsko stroko spadajoča opravila, dalje priporočuje tudi svojo bogato zalogo klamfarskih izdelkov: kuhinjsko posodo, svetilnice, škropilnice svečnjake itd. itd.
V Mariboru v Koroškeji ulici hiš. šte. 9.

Ponudba.

Na veliko izbirko imam prirednjenega blaga za izdelovanje

oblačil za gospode,

jednako tudi mnogo uže narejenih oblek v najnovejšej modi po najnižej ceni.

A. Scheikel
v Mariboru.

Ob enem priporočam svojo „soda-pijačo“, koja v izvrstnej kakšnosti prodavam uže 13 let v občno zadovoljnost p. n. prejemnikov. 4—10

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvirnih mašin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

e. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkeji ulici šte. 23., v učilniškeji ulici šte. 2. 11—32